

Hotti

9.6.2009

Kunnallinen terveydenhuollon täydennyskoulutus vuonna 2008

Lainsäädännön muutokset voimassa vuodesta 2004

Terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutusta koskeva kansanterveyslain 41 §:n ja erikoissairaanhoidonlain 10 §:n muutokset (992–993/2003) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1194/2003) ovat olleet voimassa vuoden 2004 alusta lähtien. Säännösten mukaan työnantajan tulee huolehtia siitä, että terveydenhuollon henkilöstö osallistuu peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Vastaava lainsäädäntö sosiaalitoimen osalta tuli voimaan 1.8.2005.

Täydennyskoulutuksella tarkoitetaan täydennyskoulutusasetuksen 1 §:n mukaan kaikkea sellaista suunnitelmallista koulutusta, jonka tarkoituksena on ylläpitää ja lisätä henkilöstön ammattitaitoa ja osaamista sekä tukea terveydenhuollon toimintaa. Työhön perehdytystä ja työnohjausta eikä esimerkiksi lääkärien meetingeja tai osastokokouksia tms. ei lasketa mukaan täydennyskoulutukseen.

Täydennyskoulutusta koskevan lainsäädännön keskeinen sisältö, määritelmät ja ohjeet valtakunnallisesti seurattavista ja tilastoitavista tiedoista käyvät ilmi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen yleiskirjeestä 11/2004.

Täydennyskoulutustietoja seurataan vuosittain

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa edellytetään, että terveydenhuollon toimintayksiköt seuraavat täydennyskoulutuksen toteutumista, täydennyskoulutukseen osallistumista ja siitä aiheutuvia kustannuksia osana terveydenhuollon toimintayksiköiden seurantajärjestelmiä, esimerkiksi henkilöstökoulutusrekisterin ja henkilöstöraportin avulla.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen tehtävänä on kerätä toimintayksiköiden seurantatietojen pohjalta vuosittain terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutusta koskevat määrälliset ja kustannustiedot sekä raportoida kehityksestä. Tiedot on tähän mennessä kerätty kalenterivuosilta 2004 – 2008. Sosiaalitoimen osalta täydennyskoulutustiedot on selvitetty kalenterivuosilta 2006 – 2008 ja niistä on tehty omat erilliset yhteenvetonsa.

Tämä muistio koskee terveydenhuollon kalenterivuoden 2008 täydennyskoulutustietoja. Kunnallinen työmarkkinalaitos keräsi vuoden 2008 terveydenhuollon täydennyskoulutusta koskevat tiedot kuntiin ja kuntayhtymiin helmikuussa 2009 lähettämällään nettiedustelulla. Yhteenveto tiedustelun tuloksista sekä tiedustelulomake ovat muistion liitteissä 1 ja 2.

Seurattaviin tietoihin kuuluvat:

- täydennyskoulutukseen osallistuvien lukumäärä
- täydennyskoulutuspäivien määrät
- täydennyskoulutuksen kustannukset.

Hotti

9.6.2009

Kuntien ja kuntayhtymien valmiudet ilmoittaa täydennyskoulutustiedot olivat edellisvuosis- ta parantuneet. Vuosien 2004 - 2008 tiedustelujen tulokset eivät ole tämän takia täysin vertailukelpoisia keskenään. Erityisesti vuoden 2004 tietojen osalta kirjanpito- ja seuranta- järjestelmät olivat vielä useissa kunnissa ja kuntayhtymissä varsin puutteelliset ja kesken- eräiset. Edelleenkin seurantajärjestelmissä on parantamisen varaa. Ongelmia tuottaa eri- tyisesti sisäisten koulutustilaisuuksien sekä kustannustietojen kerääminen ja raportointi.

Täydennyskoulutuksen piiriin kuuluva henkilöstö

Seurantavelvoite koskee perusterveydenhuoltoa mukaan lukien hammashoito sekä eri- koissairaanhoidon. Se ei siis koske esimerkiksi eläinlääkäreitä tai vanhainkodeissa työskentelevää terveydenhuoltohenkilöstöä. Niissä kunnissa ja kuntayhtymissä, joissa sosiaa- litoimi ja terveydenhuolto on yhdistetty, oli vaikeuksia ilmoittaa täydennyskoulutustiedot pelkästään terveydenhuollon osalta.

Tilastokeskuksen kunta-alan palkkatilaston mukaan lokakuussa 2008 terveydenhuollossa työskenteli yhteensä 133 000 henkilöä. Tiedusteluun vastanneissa kunnissa ja kuntayhtymissä terveydenhuollon henkilöstöä ilmoitettiin työskentelevän yhteensä 121 722 henki- löä. Tiedustelu kattaa siten 92 % koko kunta-alan terveydenhuollon henkilöstöstä.

Vuodelta 2008 annettujen täydennyskoulutustietojen kattavuuteen on vaikuttanut jonkin verran alentavasti vuoden vaihteessa tapahtuneet kuntaliitokset. 1.1.2009 astui voimaan 32 kuntaliitosta, joiden myötä poistui 67 kuntaa. Täydennyskoulutustietoja on ollut myös vaikea saada mm. vasta perustettujen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta- alueiden sekä purkautuneiden kuntayhtymien osalta.

Täydennyskoulutukseen osallistui 70 % henkilöstöstä

Selvityksen mukaan vuonna 2008 täydennyskoulutukseen osallistui 70 % terveydenhuollon koko henkilöstöstä. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna eniten täydennyskoulutusta annettiin lääkäreille, hammaslääkäreille ja muulle yliopistokoulutetulle sosiaali- ja terveydenhuolto- henkilöstölle.

Täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärä on hieman vähentynyt vuoteen 2007 verrattuna. Vuonna 2007 täydennyskoulutukseen osallistui 75 % terveydenhuollon henki- löstöstä. Vuonna 2006 täydennyskoulutukseen ilmoitettiin osallistuvan 72 %, vuonna 2005 77 % ja vuonna 2004 65 % terveydenhuollon henkilöstöstä.

Tarkemmat tulokset kunta- ja kuntayhtymämuodoittain ovat liitteessä 1.

Hotti

9.6.2009

Taulukko 1: Täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärä vuonna 2008

Ammattiryhmä	Koko henkilöstön lukumäärä	Täydennyskoulukseen osallistuneet:	
		Lukumäärä	%-osuus
Lääkärit ja hammaslääkärit	12 875	11 704	90,9
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulu- tai opistoasteen tutkinto (mm. sairaanhoitajat)	51 162	39 501	77,2
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai kouluasteen tutkinto (mm. perushoitajat)	26 799	17 877	66,7
Yliopistokoulutettu muu terveydenhuoltohenkilöstö (mm. psykologit)	4 397	3 697	84,1
Muu henkilöstö (mm. tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	26 489	12 721	48,0
Kaikki yhteensä	121 722	85 500	70,2

Täydennyskoulutusta keskimäärin 4,2 päivää/koulutukseen osallistunut

Täydennyskoulutukselle ei ole asetettu sen enempää vähimmäis- kuin enimmäismääriä. Koulutuksen tarve voi vaihdella vuosittain mm. työyhteisön toimintojen kehittämisvaiheesta ja henkilön ammatillisesta koulutuksesta ja tehtävästä riippuen huomattavastikin puoleen tai toiseen. Valtioneuvoston 11.4.2002 antamassa periaatepäätöksessä terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi on todettu, että keskimäärin 3-10 täydennyskoulutuspäivää vuodessa voidaan pitää yhtenä täydennyskoulutuksen lähtökohtana.

Täydennyskoulutuspäivät tuli ilmoittaa työpäivinä ja vajaat työpäivät tuli summata kokonaisiksi päiviksi. Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuspäiviä oli vuonna 2008 keskimäärin 4,2 yhtä koulutuksessa ollutta henkilöä kohden laskettuna. Tämä on keskimäärin 0,7 päivää enemmän kuin vuonna 2007. Vuosina 2004 – 2006 keskimääräinen täydennyskoulutuspäivien määrä oli vuoden 2008 tasoa (keskimäärin 4,2- 4,3 päivää). Keskimääräinen täydennyskoulutuspäivien määrä nousi vuonna 2008 kaikissa ammattiryhmissä.

Tarkemmat tulokset kunta- ja kuntayhtymämuodoittain ovat liitteessä 1.

Hotti

9.6.2009

Taulukko 2: Täydennyskoulutuspäivien määrä keskimäärin koulutuksessa ollutta henkilöä kohden vuonna 2004 - 2008

Ammattiryhmä	Täydennyskoulutuspäiviä keskimäärin/koulutettu				
	v. 2004	v. 2005	v. 2006	v. 2007	v. 2008
Lääkärit ja hammaslääkärit	6,8	7,0	7,0	5,2	5,9
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulu- tai opistoasteen tutkinto (mm. sairaanhoitajat)	4,5	4,7	4,4	3,6	4,4
Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai kouluasteen tutkinto (mm. perushoitajat)	2,9	3,0	3,0	3,0	3,1
Yliopistokoulutettu muu terveydenhuoltohenkilöstö (mm. psykologit)	6,0	6,1	6,0	4,7	5,6
Muu henkilöstö (mm. tuki-, toimisto- ja tietopalveluhenkilöstö)	2,8	2,8	2,8	2,1	3,0
Kaikki keskimäärin	4,2	4,3	4,3	3,5	4,2

Täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset 45 miljoonaa euroa – koulutusajan palkat lisäksi 76 miljoonaa euroa

Kokonaiskustannuksiin tuli tiedustelussa laskea mukaan täydennyskoulutuksesta aiheutuneet välittömät kulut eli kurssimaksut, kouluttajien palkkiot, päivärahat, matka- ja majoituskulut sekä mahdollisten sijaisten palkat. Kustannuksiin ei laskettu täydennyskoulutukseen osallistuvan henkilöstön koulutusajan palkkoja. Tiedustelumakkeella kustannustiedot pyydettiin ilmoittamaan kokonaiskustannuksina. Niitä ei siis tarvinnut eritellä ammattiryhmittäin.

Vaikkakin täydennyskoulutuksen kustannukset pystyttiin ilmoittamaan kattavammin vuodelta 2008 kuin edellisinä vuosina, tulee niihin suhtautua varauksella. Se mitä kustannuksiin oli laskettu mukaan, vaihteli edelleen suuresti. Suuressa osassa vastauksista sijaisten palkat puuttuivat ilmoitetuista kustannuksista kokonaan. Osassa kustannuksissa saattoi olla mukana vain kurssimaksut, osa ei pystynyt ilmoittamaan matkakuluja jne.

Tiedustelun mukaan täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset olivat keskimäärin henkilöä kohden laskettuna 526 euroa vuonna 2008. Vuonna 2007 vastaava luku oli keskimäärin 398 euroa, vuonna 2006 keskimäärin 375 euroa, vuonna 2005 keskimäärin 390 euroa, vuonna 2004 keskimäärin 348 euroa. Kustannukset on laskettu vain niiden kuntien ja kuntayhtymien osalta, jotka ovat ilmoittaneet sekä täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärän että siitä aiheutuneet kustannukset. Jos näin saadut keskimääräiset kustannukset henkilöä kohden kerrotaan kaikkien täydennyskoulutukseen osallistuneiden hen-

Hotti

9.6.2009

kilöiden yhteismäärällä, saadaan täydennyskoulutuksen välittömiksi kokonaiskustannuksiksi noin 45 miljoonaa euroa vuonna 2008.

Edellä mainitut kustannukset eivät sisällä täydennyskoulutukseen osallistuneiden koulutusajan palkkoja. Täydennyskoulutuksesta aiheutuneita kokonaiskustannuksia laskettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon koulutukseen osallistumisen vuoksi menetetty työpanos. Koulutusajan palkat on tässä laskelmassa saatu kertomalla koulutuksessa olleiden arvioitu keskimääräinen päiväpalkka keskimääräisillä täydennyskoulutuspäivillä ja kertomalla saatu tulos täydennyskoulutukseen osallistuneiden lukumäärällä. Näin laskien menetety työpanoksen kustannuksiksi vuonna 2008 saadaan ilman välillisiä työvoimakustannuksia noin 58 miljoonaa euroa ja välilliset työvoimakustannukset mukaan lukien noin 76 miljoonaa euroa.

Sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutus

Kuntien ja kuntayhtymien tuli ilmoittaa sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen (vähintään 30 opintopistettä) osallistuneiden terveydenhuollon henkilöstön lukumäärä, koulutuspäivät sekä kustannukset.

Vuonna 2008 sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutukseen osallistui 1 613 henkilöä terveydenhuollossa. Täydennyskoulutusta heillä oli keskimäärin 3,3 päivää ja johtamiskoulutuksen kustannukset osallistujaa kohden olivat keskimäärin 664 euroa.

Myös johtamiskoulutuksesta annettuihin tietoihin on syytä suhtautua varauksella. Läheskään kaikki eivät pysty erittelemään näistä tietoja kysymällämme tarkkuudella.

Taulukko 3: Sosiaali- ja terveysalan johtamiskoulutus vuosina 2006 – 2008

	v. 2006	v. 2007	v. 2008
Koulutukseen osallistuneiden lukumäärä	1 600	932	1 613
Koulutuspäiviä keskimäärin/koulutuettu	4,3	5,4	3,3
Kustannus keskim. euroa/koluettu	1 125	1 054	664

Liitteet
1 Tiedustelun tulokset
2 Tiedustelulomake